

**КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ
КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
– АЛБАНИЯ –**

**Брюксел, 22 май 2026 г.
(OR. en)**

AD 13/26

LIMITE

CONF-ALB 3

ДОКУМЕНТ ПО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО

Относно: **МЕЖДИННА ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

- **Клъстер 1 „Основополагащи въпроси“**

ПРЕГОВОРИ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

АЛБАНИЯ

МЕЖДИННА ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Преговорен клъстер 1

„Основополагащи въпроси“

включващ функционирането на демократичните институции, реформата на публичната администрация, глава 23 „Съдебна система и основни права“, глава 24 „Правосъдие, свобода и сигурност“, икономическите критерии, глава 5 „Обществени поръчки“, глава 18 „Статистика“, глава 32 „Финансов контрол“

МЕЖДИННА ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕС изразява съгласие, че Албания като цяло е изпълнила междинните критерии, определени в Общата позиция на Европейския съюз за отваряне на клъстера (AD 18/24 CONF-ALB 3). Въз основа на тази оценка настоящата междинна обща позиция на ЕС допълва общата позиция на ЕС за отваряне на клъстер 1, в която вече бяха определени позицията на ЕС и критериите за затваряне на глави 5, 18 и 32, които остават в сила. Настоящата междинна обща позиция на ЕС служи, наред с другото, за определяне на оставащите критерии за затваряне в рамките на този клъстер.

Настоящата позиция на Европейския съюз се базира на неговата основна позиция за Конференцията за присъединяване с Албания (AD 5/22 CONF-ALB 2) и се подчинява на залегналите в нея принципи за водене на преговорите, и по-специално:

- становище, изразено от Албания или от ЕС по дадена преговорна глава, не предопределя по никакъв начин позицията, която може да бъде заета по други глави;
- договорености, дори и частични, постигнати в хода на преговорите по определени глави, не могат да се считат за окончателни, докато не се постигне цялостна договореност по всички глави;
- както и на изискванията, посочени в точки 3, 5, 10, 14, 16, 31, 33, 36, 38, 39, 46, 47 и 48 от преговорната рамка.

ЕС насърчава Албания да продължи процеса на привеждане на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС и съответните европейски стандарти и тяхното ефективно въвеждане и прилагане, както и като цяло да разработи още преди присъединяването политики и инструменти, които са възможно най-близки до тези на ЕС. ЕС подчертава, че е необходимо да се гарантира пълното прилагане на ключовите реформи и законодателство в рамките на целия клъстер „Основополагащи въпроси“, включително солидни резултати, както е посочено по-долу.

ЕС отбелязва, че в своята позиция AD 19/24 CONF-ALB 4 Албания приема достиженията на правото на ЕС по клъстер 1, които са в сила към 2 октомври 2024 г., и ще бъде готова да ги въведе до датата на своето присъединяване към Европейския съюз.

ЕС отбелязва положително отделните стъпки и мерки, приети и прилагани от Албания въз основа, наред с другото, на нейните пътни карти относно принципите на правовата държава, реформата на публичната администрация и функционирането на демократичните институции, както и усилията ѝ да изпълни междинните критерии, определени в док. AD 18/24 CONF-ALB 3.

1. Функциониране на демократичните институции

ЕС отбелязва надлежно, че Албания продължава да укрепва демократичните си институции, както и че нейната правна и институционална рамка дава възможност за демократичен изборен процес. ЕС насърчава Албания да отстрани оставащите правни неясноти и несъответствия, изтъкнати от Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа/Бюрото за демократични институции и права на човека (ОССЕ/БДИПЧ), както и в други съвместни препоръки на ОССЕ/БДИПЧ и Венецианската комисия, по-специално по отношение на изборното законодателство, правила и администрация, които трябва също да се прилагат своевременно и ефективно с оглед на предстоящите общински избори. ЕС настойчиво приканва Албания да укрепя допълнително законодателството относно медиите в предизборните кампании, по-специално относно политическото рекламиране, дезинформацията и онлайн платформите, да го приведе в съответствие с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти и да го прилага ефективно. ЕС изтъква, че макар повечето партии да са подписали доброволен кодекс за поведение относно цифровите кампании, все още преобладава разединяващото и манипулативно съдържание, а усилията за наблюдение са били ограничени. ЕС изтъква, че Албания трябва да гарантира равнопоставеност за всички кандидати, като предприеме мерки за предотвратяване на злоупотребата с държавни ресурси и институционалното влияние и като намали влиянието на мрежите за протекции. ЕС взема под внимание създаването на междупартийна парламентарна комисия, посветена на избирателната реформа, което следва да доведе до приобщаващ и конструктивен политически диалог, както и до консултации с всички заинтересовани страни.

ЕС насърчава по-нататъшното консолидиране на институционалната роля на парламента на Албания и отбелязва предприетите в това отношение стъпки. ЕС отбелязва, че парламентарните заседания продължават да бъдат белязани от напрежение и ограничен надзор над изпълнителната власт. Освен това ЕС отбелязва, че привеждането на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС изисква стриктен процес, с достатъчно време за провеждане на задълбочени консултации, и очаква да бъдат създадени условия за това в рамките на приобщаващ диалог със съответните участници, включително гражданското общество. Във връзка с това ЕС припомня, че е важно Албания да се въздържа от всякакви законодателни мерки, които не са в съответствие с европейските стандарти. ЕС насърчава по-нататъшните усилия за повишаване на прозрачността и отчетността, интегритета и ефективността, включително по отношение на взаимодействието в рамките на парламента и между парламента и НПО/ОГО, включително по отношение на навременността на неговите публикации. ЕС припомня, че един функциониращ парламент трябва да може да упражнява по устойчив начин ефективен и безпрепятствен надзор върху изпълнителната власт, включително чрез анкетни комисии, както и законодателната си роля, като работи с прозрачност и отчетност, почтеност и ефективност, включително чрез конструктивен и приобщаващ политически диалог, и в рамките на политическите партии. Гарантирането на тези функции съставлява основния стълб на процеса на присъединяване.

ЕС подчертава, че като цяло правната, регулаторната и институционалната рамка за **гражданското общество** е налице, но са необходими подобрения, за да се даде възможност за пълно прилагане на правната уредба, по-специално по отношение на процедурите за регистрация. ЕС отбелязва, че процесите на консултации трябва да бъдат подобрени, за да станат по-приобщаващи, и че трябва да се повишат ефективността и качеството им, както на централно, така и на местно равнище, както и че са необходими допълнителни усилия и ресурси, включително прозрачно публично финансиране, за да се гарантира устойчива и благоприятна среда за гражданското общество.

2. Реформа на публичната администрация

ЕС отбелязва, че Албания разполага със **стратегическа рамка за публичната администрация**. ЕС взема под внимание създаването на междупартийна парламентарна комисия, посветен на реформата на териториалното устройство. ЕС приветства приемането на нова стратегия за реформа на публичната администрация за периода 2025 – 2030 г. и нова стратегия за управление на публичните финанси за периода 2024 – 2030 г. и припомня, че е важно бъдещите реформи да съответстват на европейските и международните стандарти и да се провеждат чрез приобщаващ диалог с всички заинтересовани страни, като гражданското общество и представителите на националните малцинства. ЕС подчертава, че следва да се гарантира ефективно и навременно прилагане на стратегиите, както на централно, така и на местно равнище, и насърчава Албания да подобри рамките за мониторинг и докладване. Следва да се гарантира цялостната съгласуваност на стратегията за реформа на публичната администрация с други стратегически документи и документи за планиране на политиките, както и финансовата устойчивост на свързаните с нея мерки. Освен това ЕС подчертава, че системата за координация на политиките продължава да е сложна и следва да бъде допълнително опростена.

ЕС подчертава, че Албания е умерено подготвена по отношение на **разработването и координацията на своите политики**. В областта на разработването на политики до голяма степен са налице правната база и институционалната структура за последователно изготвяне на политики. ЕС подчертава, че Албания трябва да актуализира регулаторната си рамка, за да подобри средносрочното планиране на политиките, да повиши качеството на оценките на регулаторното въздействие и обществените консултации и да разшири използването им, така че да обхванат цялото вторично законодателство. ЕС отбелязва, че Албания следва да осигури подходящи последващи действия във връзка с обществените консултации и да даде възможност за по-голямо участие на гражданското общество, по-специално в наблюдението на прилагането на достиженията на правото на ЕС. ЕС подчертава, че Албания трябва да засили ролята на парламентарния контрол върху правителството чрез задълбочен и приобщаващ политически диалог и обществени консултации.

ЕС отбелязва, че законодателството на Албания в областта на **държавната администрация** до голяма степен е приведено в съответствие с основните принципи за основано на заслуги и прозрачно назначаване, повишаване и освобождаване от длъжност. Въпреки това прилагането на практика на разпоредбите относно назначаването и повишаването въз основа на заслуги трябва да се осъществява и наблюдава последователно на всички равнища. ЕС отбелязва предприетите от Албания стъпки за преразглеждане на законодателството в областта на държавната администрация, насочено към подобряване на набирането на служители въз основа на заслуги и на високопоставени служители, и призовава Албания да постигне напредък в неговото приемане и прилагане. ЕС отбелязва финализирането на реформата на заплатите на държавните служители, включително нейното разширяване, така че да обхване местните администрации. ЕС подчертава, че Албания трябва допълнително да хармонизира и да въведе системата за класификация на професиите във всички институции. ЕС подчертава, че е важно Албания да осигури публична администрация, способна ефективно да прилага достиженията на правото на ЕС и свързаните с ЕС реформи, да засили институционалната ангажираност, включително при използването на външен експертен опит, и да мобилизира устойчиво публично финансиране.

ЕС отбелязва работата на Албания за подобряване на правната рамка за **организацията на централните административни органи**. ЕС приканва Албания да постигне напредък в ефективното прилагане на преработения Закон за организацията и функционирането на държавната администрация. ЕС настойчиво приканва Албания да засили надзора над подчинените агенции от страна на съответните министерства. ЕС насърчава Албания да повиши прозрачността на публичните институции, включително чрез подобряване на достъпа на гражданите до публична информация. ЕС припомня, че е важно Албания да запази разделението на отговорностите между централното и местното равнище на управление, включително автономността на местното управление, както е предвидено в правната система на Албания и като се вземат предвид препоръките на съответните международни органи.

ЕС припомня, че цифровизацията е пътят към по-добра публична администрация, предоставяща по-прозрачни, ефикасни, ефективни и висококачествени електронни услуги с намалени административни разходи и тежест за гражданите и предприятията. ЕС взема под внимание, че Албания е постигнала високо равнище на **цифровизация на обществените услуги**, която понастоящем обхваща около 95% от всички обществени услуги. ЕС приканва Албания да въведе допълнителни гаранции за равното третиране и достъпността на административните услуги за всички граждани и предприятия. ЕС насърчава Албания да активизира усилията си за опростяване на административните процеси и услуги и за укрепване на киберсигурността. ЕС приветства приемането на националната рамка за оперативна съвместимост, която е в съответствие с последната Европейска рамка за оперативна съвместимост. ЕС насърчава Албания да продължи да следи развитието на достиженията на правото на ЕС в областта на цифровите технологии, по-специално законодателството на ЕС относно електронната идентификация и удостоверителните услуги (Регламента относно електронната идентификация и удостоверителните услуги), за да създаде национален портфейл за цифрова самоличност.

ЕС отбелязва, че рамката за **управление на публичните финанси** е налице, макар и с възможност за по-нататъшно подобрене. ЕС отбелязва, че Албания е постигнала известен напредък в подобряването на средносрочната си бюджетна рамка, и приветства приемането на средносрочната стратегия за приходите за периода 2024 – 2027 г. ЕС призовава Албания да възстанови изцяло практиката на преразглеждане на бюджета чрез парламента и да ограничи използването на нормативни актове до изключителни и обосновани обстоятелства, като гарантира, че парламентът упражнява в пълна степен бюджетните си правомощия. ЕС подчертава, че е важно Албания да увеличи институционалния капацитет за наблюдение на фискалните рискове и да подобри управлението на публичните инвестиции. ЕС насърчава Албания да създаде и приведе в действие фискален съвет с цел укрепване на доверието във фискалните политики на страната.

3. Глава 23 „Съдебна власт и основни права“

ЕС подчертава, че законодателната и институционалната рамка на Албания са с висока степен на съответствие с достиженията на правото на ЕС и съответните европейски стандарти по отношение на **функционирането на съдебната система**. ЕС приканва Албания да консолидира изпълнението на реформите чрез преразгледаната стратегия в областта на правосъдието за периода 2024 – 2030 г., която дава възможност за засилване на междуинституционалното сътрудничество, редовен мониторинг и подобро събиране и анализ на данни.

ЕС отбелязва постигнатия от Албания напредък в **независимостта и безпристрастността** на съдебната система и системата на прокуратурата. ЕС отбелязва постиженията на Албания и плановете ѝ да продължи да развива капацитета, независимостта и ефективността на органите за самоуправление на съдебната власт и да консолидира напредъка чрез осигуряване на заслуги назначения и кариерно развитие, като направи повишенията по-прозрачни и стриктно поддържа и прилага надлежни периодични проверки за почтеност в хода на кариерата на магистратите. ЕС отбелязва и предприетите от Албания стъпки за спазване на високите стандарти, определени в процеса на проверка, и изтъква необходимостта Албания да гарантира и поддържа тези стандарти по устойчив начин. Освен това ЕС призовава Албания да гарантира, че правилата за разпределяне на делата на случаен принцип се прилагат ефективно на практика, въпреки че са необходими допълнителни усилия за постигане на пълно автоматизиране. ЕС изразява съжаление и настойчиво приканва Албания да се справи ефективно със зачестяващите и бъдещи тревога опити на държавни служители или политици, включително на високо равнище, да упражняват неправомерно влияние върху правосъдните институции, включително Специализираната структура за борба с корупцията и организираната престъпност (СПАК), и личните нападки срещу съдии и прокурори, както и да укрепи допълнително устойчивостта на правосъдните институции срещу вътрешна и външна намеса, включително като направи необходимото ВСС и ВПС да продължат да реагират решително на атаките срещу съдебната система от страна на представители на изпълнителната или законодателната власт. ЕС подчертава категорично, че е необходимо както изпълнителната, така и законодателната власт на Албания да зачитат в пълна степен независимостта на съдебната система и приоритетно да изпълняват изцяло обвързващите решения на Конституционния съд, като отбелязва предишни случаи на непълно и забавено изпълнение на такива решения от страна на изпълнителната и законодателната власт. Освен това ЕС подчертава, че законодателството и практиките за снемане на имунитета следва да се ръководят от европейските стандарти, по-специално тези, определени в становищата и препоръките на Венецианската комисия. ЕС подчертава, че е важно Албания да гарантира възможно най-високо равнище на почтеност, прозрачност и осигуряване на заслуги стандарти при назначаването на всички членове на самоуправляващите се органи и на други ключови съдебни и прокурорски органи.

ЕС отбелязва, че Албания разполага с правна и институционална рамка, гарантираща стриктно регламентиране на постоянната **отчетност** на съдебната система. ЕС приветства завършването от Албания на процеса на проверка на първа инстанция и отбелязва плана ѝ за организирано приключване на процеса на проверка във фаза на обжалване в рамките на конституционните срокове под надзора на Международната операция за наблюдение. ЕС подчертава, че е необходимо Албания да продължи да образува наказателни производства срещу съдии и прокурори, обвинени в престъпно поведение в хода на процеса на проверка, както и че е изключително важно да се прилагат на практика високите стандарти, установени в рамките на този процес. ЕС отбелязва и първоначалните стъпки на Албания, за да се гарантира, че службите за инспекция и самоуправляващите се институции, по-специално Висшият съдебен инспектор, Висшият съдебен съвет и Висшият прокурорски съвет, са в състояние да постигнат солидни резултати по отношение на постоянната отчетност и почтеността в съдебната система на всички равнища, като същевременно са необходими допълнителни усилия за укрепване на капацитета на Висшия съдебен инспектор и за гарантиране на по-голяма прозрачност и по-ограничено използване на вътрешни рокади на служители, по-специално като се избягва използването им с цел повишение. ЕС отбелязва преразглеждането на разпоредбите, приложими за назначаването на членове на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет, които не са магистрати, за да се гарантира най-високо равнище на почтеност и заслуги при назначаването.

ЕС отбелязва полаганите от Албания усилия за установяване на добра основа за **качеството и ефективността** на съдебната система. ЕС отбелязва, че тези усилия трябва да продължат, за да се осигурят достатъчно човешки и финансови ресурси, за да може съдебната система да функционира пълноценно, ефикасно и независимо и да се гарантира правото на достъп до правосъдие, включително като се намали допълнително изоставането при оценяването. ЕС отбелязва постигнатия напредък в укрепването на Училището за магистрати, за да може то да предложи по-качествено образование на потенциалните магистрати и приканва Албания да продължи да консолидира тези усилия, включително подобряването и ефективното провеждане на приеман изпит, основан на прозрачност, обективни критерии и лоялна конкуренция. ЕС се съгласява, че Албания трябва допълнително да подобри ИТ инструментите, с които разполагат съдилищата, и отбелязва плана на Албания в това отношение. ЕС също така призовава за своевременно създаване на интегрирана деловодна система и подчертава, че е важно да се предотврати неразрешеният достъп до данните в системата. Освен това ЕС отбелязва необходимостта от ритмично запълване на оставащите свободни работни места в съдебната система като въпрос от спешен порядък, за да се гарантира ефективността на правосъдието, за което ще бъде също така необходимо да се определят квоти за кандидатите за магистрати, които да отговарят по подходящ начин на нуждите на съдебната система. ЕС изтъква необходимостта от подобряване на качеството на инфраструктурата на съдилищата и прокуратурите и на сигурността на хората, включително в рамките на правосъдните и правоприлагащите институции. Освен това ЕС припомня, че е важно Албания да гарантира ефективна съдебна защита и последователно, навременно и пълно/цялостно изпълнение на всички съдебни решения.

ЕС отбелязва, че законодателната и институционалната рамка на Албания за **борба с корупцията** е частично приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС. ЕС приветства осезаемия напредък на Албания в разследването, наказателното преследване и издаването на присъди по обвинения в корупция, включително срещу високопоставени длъжностни лица. ЕС приветства постигнатите досега от СПАК и съдилищата към нея добри резултати, включително по делата за корупция по високите етажи на властта. Въпреки това ЕС подчертава, че корупцията все още е широко разпространена в повечето области на обществения и стопанския живот, включително във всички клонове на централното и местното управление и институциите, и продължава да буди сериозно безпокойство. ЕС подчертава, че Албания трябва да постигне значителен по-нататъшен напредък в предотвратяването и противодействието на генерализираната и широко разпространена корупция. ЕС отбелязва напредъка на Албания в по-нататъшното изменение и допълване на нейната правна и институционална рамка за борба с корупцията. ЕС подчертава, че сега тези мерки трябва да бъдат приложени решително и да окажат въздействие, особено в секторите, изложени на най-голям риск от корупция, преди всичко публичната инфраструктура, кадастъра и правата на собственост, митниците, данъчната администрация, образованието, здравеопазването, обществените поръчки и договорите за публично-частни партньорства. ЕС приканва Албания да приключи преработването и ефективното прилагане на законодателството относно даренията и спонсорството и относно финансирането на политическите партии чрез приобщаващ и конструктивен междупартиен диалог и с цел повишаване на прозрачността. ЕС отбелязва усилията на Албания за укрепване на институционалния капацитет и координацията на институциите за предотвратяване на корупцията, като те трябва да бъдат засилени. ЕС също така отбелязва укрепването на оперативния и човешкия капацитет на Специалния прокурор за корупцията и организираната престъпност и съдилищата на СПАК, което трябва да бъде допълнително засилено. ЕС приветства напредъка в постигането на солидни резултати в системното противодействие на корупцията, и призовава Албания да продължи да консолидира тези усилия, по-специално на високо равнище, включително окончателната конфискация на активи, и да увеличи броя на случаите, в които други органи, включително албанската държавна полиция, подават сигнали до СПАК. ЕС изразява съжаление във връзка с някои предишни решения на албанския парламент, както и във връзка с коментарите, отправени от държавни служители по отношение на разследвания срещу бивши държавни служители и членове на парламента. ЕС изтъква, че е важно Албания да активизира усилията си за борба с корупцията по високите етажи на властта и да отстоява принципа на равенство пред закона, а съдебната система, включително СПАК, да продължи да работи независимо, безпристрастно, отговорно, професионално и при зачитане на правото на защита, без намеса.

ЕС отбелязва постигнатия напредък в укрепването на ефективността на рамката за предотвратяване на корупцията и призовава Албания да продължи да консолидира тези усилия, включително чрез по-нататъшното ѝ привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС и чрез систематично и ефективно изпълнение на всички препоръки, произтичащи от международните механизми за наблюдение на конвенциите, по които е страна, включително Конвенцията на ООН срещу корупцията и Групата държави срещу корупцията към Съвета на Европа (GRECO). ЕС отбелязва, че е от първостепенно значение Албания да гарантира, че бъдещите изменения в наказателното законодателство, включително потенциалните амнистии, са в съответствие с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти и способстват изцяло за изпълнение на плана на страната за последователно намаляване на корупцията.

ЕС отбелязва, че правната и институционалната рамка на Албания е частично приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти в областта на **основните права**, и подчертава, че прилагането трябва да бъде засилено, за да се гарантира упражняването в пълна степен на основните права на практика, включително укрепване на капацитета на независимите институции в областта на основните права и систематично изпълнение на техните препоръки, както и на препоръките на международните органи за наблюдение, между които Европейският комитет за предотвратяване на изтезанията, както и изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека. ЕС отбелязва, че Албания трябва да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на правата на жертвите и процесуалните права.

ЕС приветства приемането на нов закон за **защита на личните данни** и придружаващите го десет законодателни акта за изпълнение в съответствие с достиженията на правото на ЕС в тази област. ЕС отбелязва, че сега Албания трябва да гарантира ефективното въвеждане и прилагане на новата правна рамка. ЕС отбелязва, че Албания планира да засили институционалния капацитет на комисаря по информацията и защитата на данните, както и на публичните и частните администратори на данни, за да се гарантира ефективното прилагане на правото, включително чрез мерки за повишаване на обществената осведоменост. ЕС подчертава, че е важно Албания да изпълни плана си за ефективно разследване на нарушения, включително в голям мащаб, на правата за защита на данните.

ЕС отбелязва, че по отношение на **свободата на изразяване** правната и институционалната рамка на Албания е частично приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти, но все още са необходими значителни подобрения. ЕС отбелязва първите стъпки на Албания в плана ѝ да се създадат условия за задълбочена реформа. ЕС настойчиво приканва Албания да завърши измененията на правната и регулаторната рамка и да установи необходимите мерки за въвеждане и прилагане с цел още по-голяма прозрачност на собствеността върху медиите, укрепване на медийния плурализъм и редакционната независимост, както и по-голяма прозрачност на медийното финансиране от частни и държавни източници и автономност на медийния регулатор и на независимостта на държавния радио- и телевизионен оператор в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

ЕС отбелязва със загриженост, че атмосферата на словесни и физически атаки, кампании за оклеветяване и стратегически съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността, чиято мишена са журналисти, не се е подобрила и все още са необходими цялостни мерки за справяне със ситуацията. ЕС взема под внимание новите разпоредби на Наказателния кодекс относно декриминализирането на клеветата по отношение на журналисти. ЕС припомня, че е важно Албания да отмени изцяло и незабавно оставащите наказателни разпоредби относно обидата и клеветата и да приведе гражданските аспекти на клеветата в съответствие с европейските стандарти, и призовава за пълно и бързо привеждане в съответствие с Директивата на ЕС за борба със стратегическите съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността. ЕС подчертава също, че е важно да се предприемат последващи действия във връзка с препоръката на ЕС [...] относно борбата със стратегическите съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността. ЕС подчертава, че ще са необходими целенасочени последващи действия, в частност от страна на определените звена за контакт в рамките на държавната полиция и на прокуратурата, за да може формалните мерки и гаранции да се прилагат ефективно и да доведат до осезаеми подобрения по отношение на безопасността и работната среда на журналистите. Всяка промяна в правната рамка трябва да бъде в съответствие с европейските стандарти и препоръки, включително становищата на Венецианската комисия, и да бъде предмет на приобщаващи консултации с медийните организации и гражданското общество. Във връзка с това ЕС отбелязва текущия структуриран диалог между институциите и представителите на медиите за обсъждане на ключови реформи, насочени към укрепване на свободата на изразяване, свободата и плурализма на медиите. Препоръките от този диалог следва да формират основата за необходимата допълнителна реформа в медийния сектор.

По отношение на **равенството на половете и недискриминацията** – област, в която Албания е постигнала частично съответствие с достиженията на правото на ЕС, ЕС отбелязва по-нататъшния напредък на Албания в плановете ѝ да приведе своята правна рамка в областта на недискриминацията в пълно съответствие с достиженията на правото на ЕС, както и предприетите мерки за привеждане в съответствие с Директивата за расовото равенство. ЕС подчертава, че е необходимо да се гарантират институционалният капацитет и устойчивото финансиране на всички равнища на администрацията, за да се даде възможност за своевременно прилагане на мерките, включително привеждане в съответствие на правните разпоредби относно недискриминацията, борбата с престъпленията от омраза и речта на омразата, срещу всички групи, независимо от религия, националност, расов или етнически произход и всяко друго основание за дискриминация, и при зачитане, защита и осъществяване на пълноценното и равноправно упражняване на всички човешки права от ЛГБТИ, включително чрез работата на комисаря за защита от дискриминация, чието преназначаване се очаква от 2023 г. насам, и на Народния адвокат, чийто институционален капацитет трябва да бъде увеличен. ЕС отбелязва и плановете на Албания да завърши привеждането на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на равенството на половете, по-специално за ефективно противодействие на сексуалното и основаното на пола насилие, и приветства приемането на Закона за равенството на половете. Усилията ще трябва да се съсредоточат върху ефективното прилагане и подобряването на устойчивостта на приютите за жертви на насилие. ЕС приканва Албания да задели допълнителни ресурси за увеличаване на институционалния капацитет и да гарантира устойчивостта на услугите за правна защита и помощ на жертвите. ЕС отбелязва, че е важно Албания да укрепи правата на хората с увреждания, включително по отношение на значителния напредък към деинституционализация, подкрепа за независимия живот и физическата достъпност¹.

ЕС припомня плана на Албания да отстоява и подобрява **правата на детето**, включително чрез укрепване на интегрирана система за закрила на детето и разширяване на наличността на грижи в рамките на общността с цел да бъде завършена деинституционализацията на децата. ЕС подчертава необходимостта от своевременно прилагане на реформата с цел утвърждаване и укрепване на правата на детето, като водещ принцип е висшият интерес на детето. ЕС призовава Албания да отпусне подходящи финансови ресурси и да укрепи институционалния капацитет на всички равнища на управление за борба с детската бедност.

¹ Въпросите, свързани с образователното и професионалното приобщаване, се разглеждат във връзка с глави 19 и 26.

По отношение на **правото на собственост** ЕС отбелязва плана на Албания да осигури ефективна съдебна защита и подчертава, че е важно този въпрос да бъде разгледан незабавно в съответствие с Договорите на ЕС, както и да се гарантира ефективното и навременно изпълнение на всички съдебни решения, по-специално окончателните съдебни решения, като се признае правото на собственост на бившия собственик и по този начин се сложи край на случаите на продължително неизпълнение. Това се отнася и за решенията на Европейския съд по правата на човека в тази област. ЕС отбелязва, че Албания е приела подзаконовни актове за прилагане на Закона за кадастъра и Закона за финализиране на преходните процеси на собственост, но продължават да съществуват значителни предизвикателства пред прилагането. ЕС отбелязва непропорционалното въздействие върху районите, населени с голям брой лица, принадлежащи към национални малцинства, районите с висока икономическа стойност и крайбрежните райони. По-специално, съгласно пътната карта за главите относно принципите на правовата държава, понастоящем се въвежда ефективна и прозрачна система за регистрация на собствеността и интегрирана система за управление, която да предлага ясни и сигурни права на собственост в Албания, за да може към 2030 г. правото на собственост да бъде гарантирано на практика чрез напълно цифровизирана услуга. В този контекст Албания определи две междинни цели съответно за 2026 г. и 2028 г., които следва да бъдат редовно наблюдавани, като демонстрира осезаем постепенен напредък до второто тримесечие на 2027 г. по отношение на първата регистрация и последващото предоставяне на окончателен акт за собственост. Първата цел е свързана с цифровизацията на кадастралните карти, а втората се отнася до завършването на първата регистрация. Във връзка с това ЕС изтъква още, че Албания трябва да гарантира публикуването на кадастралните карти в съответствие с процеса на цифровизация, който до момента остава ограничен. ЕС подчертава, че е важно Албания също така да гарантира, че след като отделните кадастрални карти бъдат публикувани и заинтересованата страна представи необходимите документи за регистрация на своята собственост, Държавната агенция по кадастъра, определена в действащата правна уредба, ще издаде в установения 45-дневен срок окончателното удостоверение за собственост или ще информира заинтересованата страна, че върху въпросната собственост има претенции и от трети страни (независимо дали са държавни или частни), така че заинтересованата страна да може да предприеме действия по съдебен ред.

ЕС отбелязва, че Държавната агенция по кадастъра е въвела план за почтеност, който отразява получените от заинтересованите страни мнения с цел подобряване на прозрачността, ефикасността и отчетността при предоставянето на услуги от 2025 г., както е предвидено в пътната карта за главите относно принципите на правовата държава. ЕС подчертава още, че получаването на редовни и изчерпателни разяснения относно прилагането на плана за интегритет в борбата с корупцията продължава да бъде от решаващо значение. ЕС подчертава, че Агенцията за третиране на собствеността също следва да функционира при пълна прозрачност. ЕС призовава за определяне на реалистичен график за изплащането на потенциалните компенсации, което да приключи до края на 2026 г., както е предвидено в пътната карта за принципите на правовата държава. Във връзка с това ЕС призовава албанските власти да разгледат и въпроса за фалшифицирането на документи, както се посочва в заключенията на Съвета относно разширяването от декември 2023 г. Освен това ЕС изтъква отново, че преразглеждането на законодателството в областта на инвестициите² в съответствие с най-добрите практики на ЕС продължава да бъде въпрос от първостепенно значение, който трябва да бъде разгледан до края на 2026 г., както е предвидено в програмата за реформи на плана за растеж. По-специално ЕС призовава албанските власти да гарантират, че отчуждаването в името на „обществения интерес“ е придружено от справедливи компенсации за законните собственици. ЕС подчертава още, че един ясен процес на класификация на имотите (обработваема земя или земя за строителство) би спомогнал за предотвратяване на погрешни класификации или злоупотреби.

² Този въпрос е разгледан във връзка с клъстер 3 (глава 20), клъстер 4 (глава 27) и клъстер 6 (глава 30).

ЕС отбелязва и насърчава плановете на Албания да защитава и утвърждава правата на лицата, принадлежащи към **малцинства**, в съответствие с международните си задължения и европейските стандарти, наред с другото, чрез осигуряване на ефективно прилагане на законодателната рамка, и най-вече на Закон 96/2017 за защита на националните малцинства и вторичното законодателство към него. ЕС призовава Албания да спазва законодателната рамка, както и вторичното законодателство с оглед на всякакви изборни и административни реформи. ЕС приветства приемането от Албания през декември 2024 г на останалите подзаконовни актове за изпълнение по отношение на самоопределянето и други свързани права, и използването на езиците на националните малцинства при контактите им с административните органи и публичните органи, както е предвидено в пътната карта за принципите на правовата държава. Той подчертава, че прилагането на тези подзаконовни актове на цялата територия и страната следва да бъде пълно, ефективно и в съответствие с европейските стандарти, като се вземат изцяло предвид препоръките на съответните международни надзорни органи, с участието на всички съответни заинтересовани страни. ЕС призовава албанските власти да гарантират, че правото на свободно самоопределяне се зачита на практика в съответствие с европейските стандарти при прилагането на посочените по-горе подзаконовни актове. ЕС припомня, че всякакви допълнителни проверки или искания за доказателства следва да останат изключение. Освен това ЕС отбелязва, че достъпът до образование на малцинствени езици трябва да бъде гарантиран съгласно действащото законодателство без допълнителни предварителни условия или прекомерно стриктно тълкуване при прилагането на прага за малцинствено население³. ЕС отбелязва и необходимостта да продължи укрепването на институционалния капацитет и предоставянето на ресурси в дългосрочен план за Държавния комитет по националните малцинства и на местните власти. По отношение на ромското и гюптското малцинство ЕС отбелязва плановете на Албания да изпълни ангажиментите по Декларацията от Познан в областта на образованието, заетостта, жилищното настаняване и здравеопазването и да укрепи националното звено за контакт по въпросите на ромите. ЕС приканва Албания да задели подходящи публични ресурси за изпълнението на мерките на политиката и да засили координацията в тази област. Освен това ЕС отбелязва, че Албания е въвела разпоредби, които дават възможност на лицата, принадлежащи към малцинства, да опазват и развиват своето културно наследство и да насърчават познаването на своята история.

ЕС подчертава, че към момента на присъединяване Албания трябва да осигури пълно съответствие на своята законодателна рамка с достиженията на правото на ЕС, за да гарантира пълноценното упражняване на **правата, произтичащи от гражданството на ЕС**.

³ Този въпрос се разглежда във връзка с клъстер 3 (глава 26).

4. Глава 24 „Правосъдие, свобода и сигурност“

ЕС отбелязва, че Албания разполага с правна и институционална рамка за **борба с организираната престъпност**. ЕС приветства преработването от Албания на Наказателния кодекс, който е приведен в съответствие с наказателните разпоредби на ключови правни актове като част от достиженията на правото на ЕС в областта на борбата с тежката и организираната престъпност, тероризма и изпирането на пари. Необходимо е да се приемат допълнителни изменения на тази рамка, за да се постигне пълно съответствие с достиженията на правото на ЕС, които да отидат по-далеч от неотдавнашните изменения на Наказателния кодекс. ЕС насърчава Албания да гарантира криминализирането на нарушаването на ограничителните мерки на Съюза, както и на престъпленията против околната среда. ЕС подчертава, че сътрудничеството на Албания в областта на правоприлагането с държавите – членки на ЕС, Европол, Евроюст и СЕРПОЛ и нейното много активно участие в ЕМРАСТ дават положителни резултати при разбиването на организирани престъпни групи. ЕС отбелязва, че тези усилия следва да бъдат допълнително засилени, и насърчава Албания да продължи да участва в стратегическите мерки, координирани от Европол. Същевременно са необходими спешно допълнителни усилия за намиране на решение на въпросите, свързани с почтеността в полицията, която продължава да бъде силно уязвима от корупцията. Във връзка с това ЕС изтъква необходимостта Албания да предприеме решителни и устойчиви стъпки за укрепване на почтеността в полицията, да гарантира непрекъснати и задълбочени разследвания от страна на Агенцията за полицейски надзор, да вземе мерки във връзка с големия брой ротации и да гарантира основани на заслуги и прозрачни назначения, трансфери и повишения в рамките на полицията. ЕС подчертава също, че са необходими допълнителни усилия за консолидиране на резултатите от разследванията, наказателните преследвания, окончателните присъди и изземването и конфискацията на активи в областта на тежката и организираната престъпност, в т.ч. изпирането на пари, както и да демонстрира проактивен и ефективен подход към международното сътрудничество. ЕС изтъква, че Албания следва да предостави на институциите за борба с организираната престъпност допълнителна подкрепа на високо равнище, подходящи ресурси, технически и оперативен капацитет и да изгради солидна междуинституционална координация. ЕС отбелязва също постигнатия от Албания напредък, за да се гарантира, че наказателните производства системно се придружават от финансови разследвания от самото начало, и насърчава страната да развие капацитет за справяне със сложни финансови разследвания. ЕС приканва Албания да постигне още по-солиден напредък в тази област.

Освен това ЕС отбелязва продължаващите усилия на Албания за увеличаване на изземването и конфискацията на активи, за замразяване на активи, свързани с престъпни дейности, и за насърчаване на повторното им използване за социални цели. ЕС оценява положително приемането на Закона за Службата за възстановяване на активи и създаването на Служба за възстановяване на активи в рамките на албанската държавна полиция. ЕС изтъква необходимостта да се гарантира ефективно идентифициране и проследяване на активите, което да доведе до увеличено изземване и конфискация на активи. ЕС очаква Албания да продължи да предприема конкретни стъпки, включително относно капацитета си да координира усилията си с други съответни институции, за да гарантира, че Службата за възстановяване на активи функционира пълноценно и разполага с подходящи ресурси за изпълнението на своя мандат.

ЕС припомня, че Албания беше извадена от водения от Специалната група за финансови действия (FATF) списък на юрисдикциите под засилено наблюдение през октомври 2023 г., след като изпълни своя план за действие и спря осъществяването на плановете за данъчна амнистия и за програма за доброволно спазване на данъчното законодателство. ЕС настойчиво приканва Албания да гарантира, че бъдещите правни промени в наказателното право, включително потенциалните амнистии и програми за доброволно спазване на данъчното законодателство, са в съответствие с плановете на страната за борба с организираната престъпност и подкрепят тази борба, а така също са в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международните стандарти като тези, определени от Монивал и FATF⁴.

ЕС настойчиво приканва Албания да приеме всички необходими законодателни актове и мерки за изпълнение в областта на **киберпрестъпността** и да се присъедини към втория допълнителен протокол към Будапещенската конвенцията с цел ефективна борба с киберпрестъпността. ЕС отбелязва, че Албания следва да постигне солидни резултати по отношение на превенцията и противодействието на киберпрестъпността, по-специално чрез предприемането на по-ефективни ответни действия на правоприлагащите органи, насочени към разкриването, проследимостта и наказателното преследване на киберпрестъпници, с адекватен капацитет и ресурси за разследване в сферата на киберпрестъпността, включително в Националното бюро за разследване.

⁴ Борбата с изпирането на пари се разглежда във връзка с клъстер 2 (глава 4).

ЕС отбелязва напредъка на Албания по отношение на криминализирането на всички форми на **сексуално насилие над деца** и я приканва да обърне специално внимание на защитата и превенцията (включително предотвратяването на повторното превръщане в жертва) срещу сексуалното насилие над деца както онлайн, така и офлайн.

ЕС отбелязва, че в Албания има голям брой огнестрелни оръжия, и приканва Албания да ограничи незаконното притежание и **трафика на огнестрелни оръжия**. ЕС приветства приемането от Албания на национална стратегия и план за действие за контрол на малките оръжия и леките въоръжения (МОЛВ), които до голяма степен са приведени в съответствие с общите и конкретните цели на регионалната пътна карта за по-добър контрол на МОЛВ в Западните Балкани. ЕС насърчава Албания да гарантира пълното им прилагане. ЕС оценява положително и приемането на закона за вноса, износа и транзита на огнестрелни оръжия, с който се постига по-нататъшно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Освен това ЕС призовава Албания да спазва изцяло достиженията на правото на ЕС в областта на контрола на придобиването и притежаването на огнестрелни оръжия. Освен това ЕС отбелязва плана на Албания да увеличи усилията си за повишаване на осведомеността, работата на терен и оградяването относно опасностите и рисковете, свързани с незаконното притежание и трафика на огнестрелни оръжия/МОЛВ и злоупотребата с тях, както и за намаляване на броя на незаконните огнестрелни оръжия чрез легализация, доброволно предаване и деактивиране.

ЕС отбелязва, че Албания е държава на произход, транзитно преминаване и местоназначение на **трафик на хора** и трябва да засили мерките си за борба с трафика на хора, като постави акцент върху значителното въздействие върху жените и момичетата. ЕС изтъква, че е важно да бъдат постигнати по-нататъшни резултати в тази област, включително за по-голяма подкрепа за жертвите от страна на публичните структури. ЕС очаква Албания да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на трафика на хора.

ЕС отбелязва, че правоприлагащите органи на Албания имат добро равнище на сътрудничество в областта на наркотиците с колегите си в държавите – членки на ЕС, по-специално що се отнася до борбата с трафика на наркотици. ЕС подчертава, че освен приемането на официална стратегическа рамка от решаващо значение ще бъде Албания да прилага всеобхватен стратегически подход за ефективна и последователна борба и превенция на незаконното отглеждане на наркотични растения, производството и трафика на наркотици. ЕС отчита плана на Албания да укрепи и подобри функционирането на институционалната си рамка и оценява положително създаването на национална обсерватория за наркотиците и национална система за ранно предупреждение във връзка с обмена на информация за нови психоактивни вещества. ЕС призовава Албания да гарантира функционирането и ефективността на националната си система за ранно предупреждение, включително чрез засилване на сътрудничеството с Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA). ЕС подчертава необходимостта Албания да постигне солидни резултати по отношение на изземването и унищожаването на наркотици, както и на конфискацията на съответните активи.

ЕС отбелязва, че Албания разполага със стратегическа и правна рамка за **борба с тероризма и насилствения екстремизъм**, която до голяма степен е в съответствие с достиженията на правото на ЕС, въпреки че за постигането на пълно съответствие продължават да са необходими някои допълнителни изменения. ЕС отбелязва още, че стратегическата и правната рамка трябва да се прилагат ефективно в практиката. Наред с това ЕС насърчава Албания да изпълни новия съвместен план за действие за Западните Балкани за предотвратяване и борба с тероризма и насилствения екстремизъм, подписан през октомври 2025 г., като започне с приемането на национална пътна карта. ЕС отбелязва плана на Албания да предостави подходящи ресурси за борба с тероризма и насилствения екстремизъм, да засили междуведомственото и международното сътрудничество и да укрепи механизмите за управление на случаите и насочване за радикализирани лица и извършители на терористични престъпления. ЕС отбелязва усилията за предотвратяване на насилствения екстремизъм, и по-специално работата, извършена от Координационния център за борба с насилствения екстремизъм. ЕС отбелязва, че радикализацията в затворите и разпространението на терористично съдържание онлайн продължават да изискват внимание. ЕС отбелязва, че регионалното сътрудничество и обменът на чувствителна информация с Европол и държавите членки са задоволителни, като усилията в тази насока следва да продължат. ЕС подчертава, че е необходима допълнителна работа за противодействие на финансирането на тероризма и изпирането на пари, по-специално чрез подобряване на ефективността на разследванията за финансиране на тероризма. ЕС оценява положително приемането на нов закон относно предварителната информация за пътниците (API) и резервационните данни на пътниците (PNR) с оглед на повишаването на способността за борба с тероризма и тежките престъпления, които имат връзка с въздушния транспорт.

ЕС подчертава, че е важно Албания да гарантира защитата на **критичната инфраструктура**, като приведе правната си рамка относно устойчивостта на критичните субекти в съответствие с достиженията на правото на ЕС, като идентифицира ключови обекти на критичната инфраструктура и разработи критерии за тяхното управление, включително анализ на риска.

ЕС отбелязва, че Албания е заложила в законодателството си основните принципи на **съдебното сътрудничество по наказателноправни, гражданскоправни и търговскоправни въпроси**, но е необходимо по-нататъшно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС. ЕС отбелязва плана на Албания да ратифицира оставащите международни конвенции в областта на съдебното сътрудничество. ЕС отбелязва, че през февруари 2025 г. Албания ратифицира Хагската конвенция (от 2019 г.) за признаването и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по граждански или търговски дела. Освен това ЕС приканва Албания да увеличи административния си капацитет, за да изпълни изискванията на ЕС в областта на съдебното сътрудничество по наказателноправни, гражданскоправни и търговскоправни въпроси.

ЕС приветства факта, че по отношение на **миграцията** Албания прие и прилага всеобхватна национална стратегия за миграцията (2024 – 2030 г.) и свързания с нея план за действие (2024 – 2026 г.), които са в съответствие с Плана за действие на ЕС за Западните Балкани, представен от Комисията през декември 2022 г. ЕС приветства приемането от Албания на национален план за действие при извънредни ситуации, изготвен в съответствие с методиката на Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA) и Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), с адекватен бюджет за изпълнението му в случай на значителен брой пристигащи мигранти и кандидати за международна закрила. Освен това ЕС отбелязва плана на Албания да приеме необходимите изменения в областта на законната миграция с цел привеждане в съответствие с някои разпоредби относно събирането на семейството, с единното разрешение и с неотдашните промени относно синята карта на ЕС. ЕС приканва Албания да постигне съответствие с достиженията на правото на ЕС с оглед на по-нататъшното засилване на борбата с незаконната миграция. ЕС взема под внимание ангажимента на Албания за борба с контрабандата на мигранти, по-специално в рамките на Световния алианс за борба с контрабандата на мигранти, и подчертава, че Албания следва да продължи полагащите усилия на всички равнища за разбиване на организирани престъпни групи, участващи в контрабандата на мигранти. Като част от развитието на трудовата миграция в Албания ЕС приканва Албания да развие сътрудничеството с трети държави в областта на обратното приемане и очаква Албания да засили инспекциите по труда с цел предотвратяване на принудителния труд и незаконното по-нататъшно придвижване към ЕС.

ЕС подчертава, че сътрудничеството на Албания с държавите членки и Frontex по отношение на операциите по обратно приемане и връщане е много добро. ЕС приканва Албания да осигури подходящ капацитет за приемане, по-специално на непридружени ненавършили пълнолетие лица, и да прилага процедури за връщане в съответствие с преразгледания закон за чужденците и с достиженията на правото на ЕС. Наред с това ЕС приканва Албания да засили допълнително сътрудничеството в областта на връщането и обратното приемане с държавите на произход, включително чрез постоянен ангажимент на техническо и на високо равнище, както и чрез развитие на практическо сътрудничество в областта на обратното приемане.

ЕС отбелязва сътрудничеството с EUAA за укрепване на националната система за убежище и приемане чрез постоянното изпълнение на втория етап от пътната карта за сътрудничество, одобрена през октомври 2024 г. ЕС приканва Албания да прилага качествено закона за убежището и да развие необходимия допълнителен административен капацитет, като същевременно осигури по-нататъшно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Освен това ЕС приканва Албания системно да препраща към процедурата за предоставяне на убежище и да увеличи броя и качеството на решенията по дела за предоставяне на убежище. ЕС отбелязва също факта, че приеман център за непридружени ненавършили пълнолетие лица е временно възложен на НПО, и припомня плана на Албания да се грижи за лицата, търсещи убежище, чрез пряка правителствена подкрепа и услуги. ЕС призовава Албания да намери трайно решение за приемането и настаняването на непридружени ненавършили пълнолетие лица в съответствие със стандартите на ЕС. ЕС отбелязва, че въпросът с албанските граждани, които подават неоснователни молби за убежище в държави – членки на ЕС, все още изисква непрекъснати и постоянни усилия.

ЕС отбелязва, че визовата политика на Албания все още не е напълно приведена в съответствие със списъка на ЕС на трети държави, за чиито граждани се изисква виза. ЕС припомня, че временното премахване на визовите изисквания не е в съответствие с достиженията на правото на ЕС. ЕС отбелязва известен напредък от страна на Албания към привеждане в съответствие на визовата политика и приветства приемането на пътна карта за постигане на пълно съответствие, като наред с това подчертава необходимостта Албания да гарантира навременното изпълнение на тази пътна карта, тъй като пълното привеждане в съответствие на визовата политика е изискване за присъединяване към ЕС. ЕС отбелязва също, че информационните системи на Албания ще се нуждаят от допълнителни технически адаптации, за да са в съответствие с Визовата информационна система (ВИС).

По отношение на **Шенген и външните граници** ЕС взема под внимание доброто и непрекъснато оперативно сътрудничество с Frontex в областта на наблюдението на границите и борбата с трансграничната престъпност чрез съвместната операция, разположена от 2019 г. насам, и постоянното прилагане на актуализираното споразумение на Frontex за статута от юни 2024 г. ЕС припомня, че част от достиженията на правото от Шенген ще се прилагат в Албания едва след решение на Съвета за премахване на контрола по вътрешните граници след приключване на приложимата оценка по Шенген на готовността на Албания. ЕС очаква Албания да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото от Шенген и да предприеме необходимите стъпки с оглед на прилагането на достиженията на правото от Шенген при присъединяването или, когато е приложимо, след приемането на решението на Съвета относно пълното прилагане на достиженията на правото от Шенген. Това включва свързване или създаване на съответните системи, по-специално Шенгенската информационна система (ШИС), ВИС, Системата за влизане/излизане (СВИ), Европейската система за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS) и Програмата за регистрирани пътници (RTP). ЕС приканва Албания да продължи изпълнението на националната стратегия за интегрирано управление на границите (2021 – 2027 г.) и приветства приемането на преразгледания закон за контрола по държавните граници. ЕС отбелязва непрекъснатото увеличаване на персонала на граничната полиция от 2020 г. насам и подчертава необходимостта от поддържане на подходящ брой служители и оперативен капацитет. ЕС отбелязва в този контекст плана на Албания да се справи с голямото текучество на гранични служители. ЕС приветства приемането през януари 2026 г. на план за действие относно Шенген в съответствие с предоставените от Комисията насоки и приканва Албания да го изпълни, като въведе необходимите правни промени и инвестира в нужната инфраструктура, оборудване, персонал и обучения.

По отношение на **фалшифицирането на евро** ЕС отбелязва плана на Албания да продължи обмена на информация с Европейската комисия, Европол и Европейската централна банка съгласно съответните споразумения за сътрудничество за защита на еврото срещу фалшифициране.

5. Икономически критерии

ЕС приветства факта, че Албания е на път да се превърне във **функционираща пазарна икономика**. ЕС подчертава трайния широк вътрешен консенсус по основните принципи на икономическата политика, включително ограничената роля на държавата в икономиката и политическия ангажимент за либерализация на пазара. ЕС отчита напредъка през последните години, като същевременно отбелязва, че ниската правна сигурност, високото равнище на неформална икономическа активност, ниското равнище на развитие на финансовия сектор, трудностите при прилагането на договорното право, на правото на собственост, регистрирането на документи за собственост, слабостите в прозрачността и отчетността на държавните предприятия и по-широките пропуски при структурните реформи по отношение на управлението, както и безпокойството, свързано с корупцията, продължават да ограничават ефективното функциониране на пазарната икономика, което води до бавна конвергенция и растеж под потенциала. Необходимо е тези въпроси да бъдат допълнително разгледани. ЕС подчертава, че бизнес средата трябва да бъде допълнително подобрена чрез еднакви условия на конкуренция между местните и чуждестранните оператори, за да се превърне Албания в по-привлекателна дестинация за инвестиции. ЕС приветства приемането на средносрочната стратегия за приходите, като се имат предвид ниските равнища на мобилизиране на приходи, и насърчава нейното прилагане, за да се постигне по-високо равнище на мобилизиране на приходи. ЕС изтъква, че Албания трябва да подобри привеждането в действие на управленската рамка за публични инвестиции. ЕС приканва Албания да разглежда систематично и задълбочено както препоръките на ЕС относно политиката, изложени в последователните пакети за разширяването, така и съвместно договорените насоки за политиката в контекста на съвместните заключения от диалога по икономическите и финансовите въпроси между ЕС и регионалните партньори и ангажиментите, поети като част от програмата за реформа по линия на плана за растеж за Западните Балкани. ЕС изтъква, че задълбоченото и всеобхватно изпълнение на тези реформи ще помогне на Албания да изпълни критериите за функционираща пазарна икономика и да гарантира, че предприятията могат да извършват дейност в предвидима среда и да се ръководят от принципите на правовата държава и равнопоставеността между конкурентите. Освен това Албания трябва да преодолее и смущенията, които все още съществуват в сектора на недвижимите имоти и строителната промишленост поради корупция, непълни права на собственост, слабости в правната рамка и нефинансови сделки.

ЕС отбелязва, че Албания осъществява напредък по отношение на **капацитета си да се справя с конкурентния натиск и пазарните сили** в рамките на Съюза. Въпреки че продължават да съществуват значителни разлики спрямо регионалното и европейското равнище, ЕС подчертава, че енергийната и транспортната инфраструктура на Албания и цифровизацията на икономиката значително са се подобрили. ЕС отбелязва също, че трябва да се запази значителният размер на инвестициите във всички видове физическа инфраструктура, като те се допълват от подобрения в управлението на публичните инвестиции и възлагането на обществени поръчки, включително като се гарантира на практика, че възлагането става при справедливи и състезателни условия, реформи в управлението, включително борба с корупцията, и укрепване на киберустойчивостта. ЕС приканва Албания да подобри конкурентоспособността си, която понастоящем е възпрепятствана от липсата на предприемаческо и технологично ноу-хау, неудовлетворените нужди от инвестиции в човешкото развитие и трайно ниските разходи за научноизследователска и развойна дейност, чрез по-високо качество и по-високо равнище на образователните резултати, включително в рамките на професионалното образование и обучение (ПОО), както и чрез стимули за инвестиране в научни изследвания и висше образование. Освен това ЕС приканва Албания да увеличи обхвата и адекватността на социалната закрила и здравното осигуряване, за да се намали делът на населението, изложено на риск от бедност, и да се даде възможност за приобщаващо и социално балансирано икономическо развитие.

* * *

Предвид състоянието на подготовката на Албания и като приема, че Албания трябва да продължи да осъществява напредък в постигането на съответствие и прилагането на достиженията на правото на ЕС и съответните европейски стандарти, обхванати от клъстер 1 „Основополагащи въпроси“, и приоритетите, определени в годишните доклади на Европейската комисия и в политическия диалог между ЕС и Албания, и без да се засягат допълнителните условия, установени в допълнителните критерии, определени за клъстер 1, тези глави и настоящият клъстер могат да бъдат временно затворени едва след като ЕС изрази съгласие, че са изпълнени следните критерии за затваряне:

На хоризонтално равнище за клъстер 1 Албания да осигури устойчиво изпълнение и публично достъпен мониторинг на пътните карти чрез солиден и мултидисциплинарен механизъм, като обърне специално внимание на адекватността на човешките и финансовите ресурси, институционалния капацитет, спазването на определените срокове, както и чрез активен и приобщаващ диалог с всички заинтересовани страни; по-специално по отношение на:

- пътната карта за принципите на правовата държава, включително като изпълни критериите по глави 23 и 24;
- пътната карта за функционирането на демократичните институции, като гарантира наличието на стабилни и консолидирани демократични институции и процеси, включително провеждането на избори, в пълно съответствие с препоръките на ОССЕ/БДИПЧ, като гарантира отчетността и ефективността, включително надзора и други функции на своя парламент, и като продължи да укрепва благоприятна за гражданското общество среда на всички равнища на управление;
- пътната карта за реформа на публичната администрация чрез демонстриране на последователен и проверим напредък във всички области на стратегическата рамка за реформа на публичната администрация, като се гарантира, че тя е организирана по ефикасен и ефективен начин на всички равнища на управление, включително разработване и координиране на политики, управление на обществените услуги и човешките ресурси, ясно определени механизми за вътрешна и външна отчетност на всички равнища на управление и в съответствие с основан на правата подход, предоставяне на услуги и управление на публичните финанси.

Глава 23 „Съдебна система и основни права“

Албания да продължи осъществяването на своята всеобхватна съдебна реформа, като надгражда върху постиженията си, за да осигури в пълна степен **безпристрастност, независимост, отчетност, професионализъм, качество и ефикасност на съдебната система. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:**

- Осигури по-нататъшното осъществяване на съдебната реформа в съответствие с приложимите достижения на правото на ЕС и европейските стандарти, за да се гарантират **независимостта, безпристрастността, почтеността и ефикасността** на съдебната система, включително чрез последователно прилагане на принципите за почтеност, заслуги и прозрачност на органите за самоуправление на съдебната власт, в т.ч. при назначаването на техните членове;
- Консолидира резултатите по отношение на **отчетността и почтеността** в съдебната система на всички равнища чрез систематично и последователно извършване на прозрачни и основани на заслуги назначения, трансфери и повишения на съдии и прокурори, както и чрез адекватен капацитет на Висшия съдебен инспектор, Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет, по-специално като извършва навременни оценки, както и систематични и задълбочени проверки на декларациите за имуществено състояние в пълно съответствие с най-високите стандарти, определени чрез проверка; и чрез по-нататъшно гарантиране и укрепване на системната устойчивост на съдебната система на опити за неправомерна вътрешна и външна намеса и влияние, чрез ефективно прилагане и по-нататъшно укрепване на съществуващите механизми за справяне с такива случаи, без да се засяга необходимостта Албания да гарантира, че представителите на нейната изпълнителна и законодателна власт се въздържат от неправомерна намеса в съдебните институции с цел изпълнение на решенията на Конституционния съд и прилагане на европейските стандарти, по-специално на определените от Венецианската комисия по отношение на решенията относно имунитета;

- Гарантира устойчивото **качество** на съдебната система, включително като продължи да навакхва изоставането в оценяването чрез достигане на три четвърти от годишните прогнози за планирането въз основа на обективни критерии с качествени и количествени елементи, подкрепени от консолидирани статистически данни, като осигурява навременното публикуване на мотивирани решения и поддържа достатъчно ресурси с цел укрепената школа за магистрати да функционира в съответствие със стандартите на ЕС и европейските стандарти, по-специално по отношение на почтеността и качеството при набирането на персонал, подбора на кандидати и предоставяното обучение;
- Гарантира **ефикасността** и ефективността на съдилищата и прокуратурите, като запълни около 75% от свободните работни места в съдебната система, като скъси допълнително сроковете за разглеждане на висящите дела и намали обема на натрупаните за разглеждане дела, по-специално като увеличи човешките и финансовите ресурси с цел постигане на значително подобряване на качеството на съдебната инфраструктура и сигурността на физическите лица и осигуряване на подходящ брой магистрати и правни съветници в съответствие със средната стойност за ЕС, като създаде и последователно използва добре функционираща **интегрирана система за управление на делата** и осигури по-широко и по-подходящо използване на алтернативните способности за разрешаване на спорове.

Албания да въведе стабилни и ефективни системи за предотвратяване и борба с корупцията, включително корупцията по високите етажи на властта. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:

- Допълнително укрепи и осигури адекватен **оперативен капацитет**, подобри инфраструктурата и увеличи човешките и финансовите ресурси на специализираните органи за борба с корупцията и обикновените съдебни институции за борба с корупцията, по-специално при сложни случаи, включително финансови разследвания.

- Покаже солидни и трайни **резултати** в разследванията, наказателните преследвания и окончателните присъди по дела за корупция на всички равнища, по-специално на високо равнище, чрез поддържане на правна рамка, която ефективно подкрепя борбата с корупцията, и чрез гарантиране на пълното сътрудничество на публичните органи.
- Постигне солидни резултати в областта на изземването и конфискацията на активи, включително надеждна и последователна практика за образуване на паралелни финансови разследвания при разглеждането на случаи на корупция, включително корупция по високите етажи на властта.
- Консолидира стабилна **рамка за предотвратяване на корупцията**, включително като прилага и наблюдава ефективно новоприетата многогодишна стратегия в най-уязвимите сектори, законодателните мерки, както и всички неизпълнени препоръки на GRECO/БДИПЧ. Подобри допълнително ефективността на проверките на декларациите за имуществено състояние и постигне солидни и устойчиви резултати от проактивни административни разследвания и възпиращи санкции, включително като гарантира трайни резултати от проактивно и качествено сезиране на прокуратурата от съответните държавни институции и правоприлагащи органи, по-специално СПАК, и демонстрира надлежни последващи действия от страна на съответните органи.

Албания да защитава основните права както в законодателството, така и на практика, и да е напълно подготвена да прилага Хартата на основните права на Европейския съюз и други приложими достижения на правото на ЕС и съответните международни и европейски стандарти. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:

- Гарантира ефективното изпълнение и прилагане на правата на човека, като увеличи капацитета на независимите органи по въпросите на основните права, прилагането на правата на човека и основните свободи, определени в **Европейската конвенция за правата на човека**, протоколите към нея и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека. Като постигне задоволително изпълнение на препоръките на международните органи за наблюдение на правата на човека, включително **Европейския комитет против изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание.**

- Гарантира допълнителна защита на **свободата на изразяване и свободата на медиите** чрез приемане и ефективно и конкретно прилагане на всеобхватна реформа, включително на законодателната и регулаторната рамка, пълно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС на европейските стандарти, най-добри практики и препоръки, включително по отношение на независимостта на регулаторния орган и на медиите, прозрачността на собствеността и финансирането, както и безопасността на журналистите, включително пълната отмяна на наказателните разпоредби относно клеветата и пълното привеждане на гражданските аспекти на клеветата в съответствие с европейските стандарти;
- Укрепи допълнително институционалния капацитет на комисаря, отговарящ за закрилата от дискриминация, в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международните и европейските стандарти. Въведе законодателство, приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС, включително със законодателството на ЕС, определящо стандарти за органите по въпросите на равенството, както и европейските стандарти за **недискриминация, равенство на половете** и борба със сексуалното и основаното на пола насилие. Зачита, защитава и осъществява пълноценното и равноправно упражняване на всички човешки права от ЛГБТИ. Поддържа ефективни механизми за правна защита и помощ за жертвите на насилие, осигурени главно чрез публично финансиране, включително средносрочно бюджетно планиране;
- Укрепи системата за **закрила на детето**, като водещият принцип е висшият интерес на детето, включително по отношение на децата, лишени от родителски грижи или децата с увреждания, по-специално ефективното прилагане на законодателството относно алтернативните семейни грижи, включително като осигури неговото хармонизиране със съществуващото законодателство, с оглед приключване на деинституционализацията. Като увеличи усилията за гарантиране на правата на **хората с увреждания**, включително по отношение на значителния напредък към деинституционализация на хората с увреждания и достъпност; Гарантира дългосрочната устойчивост на финансирането и институционалния капацитет в областта на закрилата на детето и правата на хората с увреждания.

- Създаде необходимите условия за въвеждането на ефикасна и прозрачна система за регистрация и интегрирано управление на собствеността, която ще гарантира навременното издаване на ясни и сигурни актове за собственост. Всички кадастрални данни, включително актовете за право на собственост и кадастралните карти, трябва да бъдат цифровизирани и внимателно актуализирани, за да се премахнат систематично припокриващи се или неточни данни, докато първият процес на регистрация приключи съгласно съответните ангажименти на Албания, поети в пътната карта за принципите на правовата държава, и бъдат подложени на редовен мониторинг. Допълнително намали броя на висящите съдебни дела за собственост и ефективно и своевременно изпълни всички съдебни решения от всички съответни органи, по-специално окончателните съдебни решения, с които се признава правото на собственост на бившия собственик, като по този начин се сложи край на случаите на продължително неизпълнение. Това се отнася и за решенията на Европейския съд по правата на човека в тази област. Гарантира, че надлежно установената процедура се спазва изцяло в случаите на отчуждаване и отнемане на имоти.
- Гарантира пълното и ефективно прилагане на Закона за защита на националните малцинства и цялото вторично законодателство към него в съответствие с международните си задължения и европейските стандарти, включително чрез укрепване на капацитета и ресурсите за защита на правата на лицата, принадлежащи към национални малцинства, по-специално на Комитета за националните малцинства;
- Гарантира пълно привеждане на законодателната си рамка в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на **правата, произтичащи от гражданството**, включително като отмени правното основание, позволяващо разработването на схема за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, в съответствие с приложимата съдебна практика на Съда на ЕС.

Глава 24 „Правосъдие, свобода и сигурност“

Албания да въведе надеждна и ефективна система за борба с тежката и организираната престъпност. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:

- Приведе правната си рамка в съответствие с достиженията на правото на ЕС, европейските и международните стандарти за борба с тежката и организираната престъпност, включително криминализирането на изпирането на пари, и продължи да прилага солидна стратегическа рамка в тези области в съответствие със стандартите на ЕС;
- Постигне солидни резултати в разследванията, наказателните преследвания и постановяването на окончателни присъди във всички области на тежката и организираната престъпност (включително трафик на хора, огнестрелни оръжия, наркотици, сексуално насилие над деца, киберпрестъпност и изпиране на пари, включително като самостоятелно престъпление), за което свидетелстват последните и подробни статистически данни;
- Демонстрира проактивен и ефективен подход към националното и международното правоприлагане и съдебното сътрудничество въз основа на подобрена методология за разследване с цел справяне със сложни наказателни дела и по-нататъшно прилагане на мерки, като се гарантира почтеност, включително чрез непрекъснати и задълбочени разследвания от страна на Агенцията за полицейски надзор, основани на заслуги и прозрачни назначения, както и кариерно развитие в рамките на правоприлагащите органи, по-специално полицията.
- Постигне солидни резултати в областта на изземването и окончателната конфискация на активи, за което свидетелстват актуални и подробни статистически данни, включително чрез напълно функционираща междуинституционална система около службата за възстановяване на активи за проследяване, идентифициране, замразяване, управление и конфискация на активи, в съответствие с достиженията на правото на ЕС, и с подходящи човешки и финансови ресурси;
- Продължи да демонстрира надеждна и последователна практика на систематично образуване на финансови разследвания, за което свидетелстват актуални и подробни статистически данни, в борбата с тежката и организираната престъпност, по-специално изпирането на пари;

- Приложи по подходящ начин подход, който е всеобхватен, съобразен с пола и с нуждите на жертвите, за предотвратяване и борба с трафика на хора, като създаде правна, институционална и оперативна рамка в съответствие с достиженията на правото на ЕС, и постигне солидни резултати в проактивното разбиване на мрежите за трафик на хора с акцент върху жените и момичетата, приложи изцяло националния механизъм за насочване, въз основа на повишен капацитет за откриване, идентифициране и предоставяне на настаняване, защита, помощ и подкрепа на жертвите и потенциалните жертви.

Албания да демонстрира трайни и съществени резултати в сътрудничеството в областта на наркотиците. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:

- Приведе своята правна и политическа рамка за наркотиците в съответствие с достиженията на правото на ЕС, включително разпоредбите за редовно актуализиране на списъка на новите психоактивни вещества и прекурсори на наркотични вещества, и ефективно изпълни международните си задължения;
- Приеме и приложи национална стратегия за борба с наркотиците, като същевременно гарантира пълната оперативност на националната система за ранно предупреждение и националната обсерватория за наркотиците, въз основа на интегрирана и институционализирана мрежа от национални и международни партньори;
- Постигне солидни резултати по отношение на изземването, унищожаването и конфискацията на съответните активи, за което свидетелстват актуални и подробни статистически данни, и решително прилага предпазни мерки за предотвратяване на отклоняването на продукти при правоприлагането във връзка със законното отглеждане на канабис.

Албания да въведе надеждна и ефективна система за борба и предотвратяване на тероризма, радикализацията и насилствения екстремизъм и за защита на критичните инфраструктури. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:

- Гарантира, че нейните правни и политически рамки за борба с тероризма, радикализацията и насилствения екстремизъм както онлайн, така и офлайн, и за защита на критичните инфраструктури и субекти са в съответствие с достиженията на правото на ЕС и се ръководят от принципите на предвиждане, предотвратяване, защита и реагиране;
- Приеме национална пътна карта за изпълнението на Съвместния план за действие за Западните Балкани за предотвратяване и борба с тероризма и насилствения екстремизъм и гарантира последователното му изпълнение.

Албания да постигне трайни, съществени резултати в областта на законната и незаконната миграция и убежището, както и по въпроси, свързани с достиженията на правото от Шенген, визовата политика и контрола по външните граници, в съответствие с плана за действие на ЕС за Западните Балкани. По-специално Албания ще изпълни този критерий за затваряне, след като:

- Продължи да осигурява достатъчен и устойчив капацитет за управление на границите и подходящ персонал за ефективно управление на смесените миграционни потоци, включително доказана способност за надежден контрол на своите граници, достатъчен граничен капацитет и капацитет за приемане, както и конкретни резултати в борбата с незаконното преминаване на границите, наказателното преследване и разбиването на престъпните мрежи, участващи в контрабандата на мигранти, и ефективното международно сътрудничество, включително в областта на връщането и обратното приемане;
- Гарантира непрекъснатото изпълнение на Шенгенския план за действие с цел ефективна подготовка за пълното прилагане на достиженията на правото от Шенген при присъединяването или, когато е приложимо, при приемането на решението на Съвета относно пълното прилагане на достиженията на правото от Шенген.

- Приведе изцяло визовата си политика в съответствие с тази на ЕС, по-специално като прекрати практиката на издаване на сезонни визи и приведе в съответствие списъците на държавите, чиито граждани са задължени да притежават виза, и тези, чиито граждани са освободени от това задължение при влизане в ЕС, чрез пълно прилагане на пътната карта за привеждане в съответствие на визовата политика, приета през ноември 2025 г.;
- Гарантира наличието на функционираща система за предоставяне на убежище в съответствие с последните достижения на правото на ЕС, достатъчен капацитет за идентифициране и насочване на лицата, които се нуждаят от международна закрила, значително повишаване на качеството и броя на решенията за предоставяне на международна закрила и подходящ капацитет за приемане, включително отделни центрове за непридружени ненавършили пълнолетие лица.

Икономически критерии

Албания да изпълни критерия за функционираща пазарна икономика Албания да продължи да укрепва и да осигури стабилна бизнес среда, която създава условия за лоялна конкуренция между местните и чуждестранните оператори, по-голяма прозрачност и отчетност на държавните предприятия, намаляване на сивата икономика и предвидима фискална рамка, която гарантира спазването на данъчното законодателство и намалява данъчните измами.

* *

Наблюдението на напредъка в постигането на съответствие с достиженията на правото на ЕС и съответните европейски стандарти и тяхното прилагане ще продължи по време на преговорите. ЕС подчертава, че с особено внимание ще следи развитието по всички конкретни въпроси, посочени по-горе, за да гарантира, че Албания притежава необходимия административен капацитет и е в състояние да приключи привеждането в съответствие на законодателството във всички области по този клъстер, както и да гарантира по-нататъшния напредък в изпълнението и осигуряването на спазването. Необходимо е да се отдели особено внимание на връзките между настоящия клъстер и други преговорни клъстери. Окончателна оценка на съответствието на законодателството на Албания с достиженията на правото на ЕС и съответните европейски стандарти, както и на капацитета на страната да ги прилага, може да бъде направена едва на по-късен етап от преговорите. Освен цялата информация, която ЕС може да изиска с оглед на преговорите по този клъстер и която трябва да бъде предоставена на Конференцията, ЕС приканва Албания редовно да представя на Съвета за стабилизиране и асоцииране подробна писмена информация за напредъка в прилагането на достиженията на правото на ЕС.

Като се имат предвид всички посочени по-горе съображения, в подходящ момент ще е необходимо Конференцията да се върне отново на този клъстер.

Освен това ЕС припомня, че е възможно между 2 октомври 2024 г. и приключването на преговорите към достиженията на правото на ЕС да се добавят нови елементи.